

Island'ania

Izlandiak

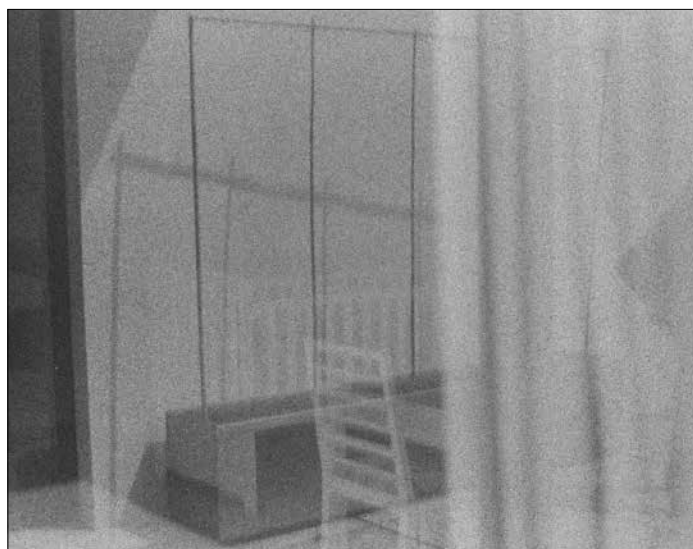
A szobában játszottam a kisautókkal, Becko egyfolytában elvette tőlem a fekete sportautót, míg rá nem csaptam a kezére, hogy most már elég legyen, Beco! Lassan kiépítettem egy teherautó-pályát, és mivel vasárnap volt, kénytelen voltam hallgatni anyu szitkozódásait, ugyanis a konyha szomszédos a szobámmal. Ezek a förtelmes vasárnapok, mondta, a fedő leesett a földre, a kés nekicsapódott a vágódeszkának. Nemrégiben még azt hittem, hogy sír a konyhában, de csak hangosan vette a levegőt a főzés miatt, egyedül vagyok itt, mint Drboš árvája, kiabálta, mi pedig apuval nem tudtuk, ki is az a Drboš. Na és azt sem értettem: miért foglalkozik anyu olyan feladatokkal, amikben nem leli az örömet, miért süt húst, miért hámoz krumplit és reszel répát és paníroz és ránt húst, miért takarít el aztán maga után, és amikor eszünk, ő sosem csatlakozik hozzánk, azt mondja, hogy már jóllakott a szagokkal főzés közben és hogy az neki elég. Másnap reggel egészen a fülemig húzza fel a nadrágom, bepakol az autóba, ahol minden alkalommal megfésülködik, és a fogai közt hajcsattal azt mondja, hogy az iskolában egyem meg az egész tízórait, mert ő készítette, még ha nem is volt kedve hozzá és torkig van a tízórai készítéssel, jól tudom. Egy év múlva már magamnak kell elkészítenem, nem vitás. Szóval miért csinál olyan dolgokat, amiket nem szeret? Miért nem pihen az ágyon és fogad vendégeket, miért nem húz a mellkasára engem, aput és Beckót, és miért nem kér tőlünk egy csésze teát?

Ha rákérdezek, mindig apura fogja, de ő teljesen más, ő nyugodtan heverészik, viccelődik, és sehová nem siet, még munkába se. A haverjaim bírják, néha felkeresik egy kis dumcsíra, mert az iskola mellett dolgozik a gyorsétteremben, nem az ablaknál, hanem ott hátul, a zöldséget készíti elő. Kebabot és yufkát hord nekünk haza, de anyu ilyeneket nem eszik, úgyhogy sosem örül neki. Becko nem a valódi bátyám, hanem kitalált. Meséltem róla apunak, és ő azt felelte, hogy ez rendjén van, hogy egy másik világban Becko létezik. Apu éppen heverészett a szőnyegen, közvetlenül az ablak alatt, az üvegen át az eget bámulta, és aztán ő is elárult nekem egy titkot, méghozzá azt, hogy néha munkából hazafelé jövet megáll a kórházban, a barátjánál, aki beteg. Nem tudtam, mit feleljek erre, hát megkérdeztem, hogy legalább szép-e a szobája annak a barátjának, van-e ott tévé, meg ilyesmi. Persze hogy van ott tévé, mondta apu, és kiment a konyhába, hogy bekapcsolja az izlandiakat. Mert apu szereti az izlandiakat. Az izlandi zenét és az izlandi népet.

A fiú apja izlandiakat hallgat, és hetente legalább egyszer bemegy a kórházba, hogy megnézze Borist. Most a kisfiú meglepte azzal, milyen is lehet egy szoba, ahol valaki haldoklik. A kórház nincs messze, határozottan nincsen messzebb, mint a munkahelye vagy a hipermarket. És mégis, amikor bemegy Borishoz, úgy érzi, hogy a kórház nagyon messze van, és a legrosszabb az, hogy Boris is ugyanezt érzi, méghozzá azt, hogy a világ végén van. Kinyúlva fekszik az ágyban, mint egy zsinór, lábát fájdalom feszíti. A fiú apja ismételteti, hogy tizenhat éves koruk óta ő változatlanul ugyanaz a Boris, csakhogy talán téved. A fájdalom megváltoztatja az embert, főleg ha ilyen hosszú ideig tart. Már lassan nyolc hónapja. Elfeküdt a haját, és kék folt virít a homlokán. Elestem, mondta, amikor rákérdeztem a kék foltra, de másképpen mondta, vulgárisabban. Állítólag lebaszódott az ágyról, mert el akart menni a mosdóhoz. A fiú apja megigazította Boris haját, mint általában, megkérdezte, miért tesped annyit, és miért nem nyitja ki legalább azt a nyavalyás apple-t, ha már itt van nála. Munkáról mesélt neki, Vierka már nem állhat az ablaknál, mert ideges és ordít az emberekkel, Fikes feleslegesen sok dresszingt készít, és nem érti, mi az, hogy négyrét vágni a paradicsomot, Iveta sír, mert a férje azt mondta, hogy az egész házuk fokhagymától bűzlik, vagyis tőle. Boris haja nem bírta tartani az irányt, teljesen oldalra feküdt, narancssárga trikója klórszagú volt és a nyakán kiálltak a csigolyák. Szerette a narancssárgát, mindig feltűntek rajta a tarka színek, mert barna volt az arcbőre, és sötét a szeme.

A fiú apja minden alkalommal igyekszik úgy-ahogy elbeszélgetni vele, Boris egyre nehezebben beszél, ami azonban nem jelenti azt, hogy nehéz hallgatnia. Nem. A hallgatás jobban megy neki, mint például az olvasás. A kisasztalán ott hever néhány könyv, de nem olvassa őket. Olvasgattam, de már nem bírok, mondja. Meg hát – világeletemben gondban voltam a szépirodalommal, érted, belekezdesz, megszokod, elragad, belépsz a történetbe, azonosulsz a szereplőkkel, és már el is mélyülsz benne, falod az egyik lapot a másik után, és aztán bumm, hirtelen egy új fejezet és teljesen új emberek, teljesen másról szól, és ismét meg kell ismerkedned velük... A fiú apja nevet, Boris, hisz erről szólnak a könyvek. Azokban is jönnek-mennek az emberek, mondja, és a *memneknél* nem akad meg a szava, itt nem kell vigyáznia a szájára, Boris tudja ezt. Figyelj csak, Boris, mi a kedvenc ételed? A mirigy. A mirigy?! Az istenért, az igencsak undorító lehet! Nevetnek, Boris nevetése afféle akadozó hörgés. És mit felednél el legszívesebben, Boris? Mit felednél el legszívesebben az életedből?, kérdezte a fiú apja, és Boris értette. Azt, hogy hogyan szartam el az egész vizsgakonzertet? Kifordította a szemét, látod, azonnal tudom a választ, talán már húsz éve ott motoszkál a fejemben, hogy mennyire ostobán otthagytam a zongorát a tétel közepén, és a tanárnőmnek azt mondtam, hogy semmit nem tanított meg nekem. Mintha nem lett volna számára is egyszerűbb olyan gyerekeket istápolnia, akikben több az illem, mint a tehetség, én az ellenkező eset voltam, és ez jó ideje bosszant. A fiú apja tud erről, tudja, mekkora zenész Boris, és tudja azt is, hogy nem foglalkozott zenével. Koncertezés helyett egy másik adottságának hódolt, annak, hogy mindenféle emberek munkájába belekóstolt, egyszer a kebabnál kötött ki, máskor a tescóban vagy valamilyen raktárban, jó srác volt, és ha bárhol eljártott néhány halk akkordot, ahol állt egy zongora, ott megfagyott körülötte a levegő. A fiú apja Boris szobájában sosem találkozott senkivel, sem nővel, sem szülővel vagy barátal, és ezt furcsállotta. Egyszer rákérdezett, de igen, látogatnak, voltak itt, felelte Boris, de főként hétvégként járnak be, a szülők.

Úgyhogy nem szeretem a hétvégeket és ezt a fenyőt, biccentett az ablak felé. Régóta figyelem ezt a fenyőt, ami itt nő az ablakom alatt. Amikor szárazság van, szinte fehér a kérge. Amikor esik, sötét, szinte fekete. Ha úgy érzed, be vagy ide zárva, a fenyő jól jön, mert nem látni el messzire, de ha szárnyalni akarsz, ki nem állhatod, mert elzárja előled a kilátást. Ha ki szeretnél ugrani az ablakon, valószínűleg a vastag ágak megnehezítenék a dolgod, és ha le is esel, akkor a kiterített gyökereim landolsz... Ha árnyékra és levegőre vágysz, kinyitatom a szellőzőablakot, és csodás klíma lesz idebent, de ha azt akarod,

hogy a nap az arcodba tűzzön, a fenyő meggátolja. Elég régen gondolkodom ezen ahhoz, hogy elmondhassam neked, hogy bizonyos előnyök ellenére bosszant ez a fa. A fiú apja erre semmit nem válaszolt. A székről, amin ült, szemügre vette a fa koronáját, és biztosra vette, hogy a könyvekről, a zenéről, a mirigyéről és a fáról való szövegelés helyett Boris legszívesebben fel emelné lesóványodott seggét, és kimenne valahová a nyaralóba, vagy talán akár haza is, kizárná a szüleit, és hívna egy kedves, illatos, puha izlandi nőt, és a közelgő haláláig közösülne vele.

Nem tudom, miért van Beckón folyton ugyanaz a ruha, sziürke magasnyakú és kék nadrág. Az életben nem láttam másban, mondom apunak. Talán kedveli a kéket és a sziürkét. Látod, mondta apu, a sziürkékék Becko tele van étellel, a narancssárga Boris pedig nem bírja elviselni a közelében a kilátást az egyetlen fára. A fájdalom sok színt lát.

Anyu hazaért, kikapcsolta az izlandijainkat, hívott, hogy szedjem ki a táskájából, amit vásárolt, és azt mondta apunak, hogy ez már tényleg az utolsó eset, hogy teli műanyagszatyorral vesződik. Valamilyen jegyet nyomott a kezébe, itt az uszodabérleted. Befizettem a sajátomat egy újabb félévre, hát cselekedtem egy jót, és neked is vettem. Járhatsz velem. A mozgás fontos. Hisz mondd csak, mondjuk ma mit tettél magadért? Előbbre jutottál? Hm? Anyu folyton előbbre juttatott volna valakit, de aput nem tudja megmozdítani még akkor sem, amikor a kanapé alatt akar kiporszívózni. Talán ez azzal függ össze, hogy ő munka mellett tanul. Anyu a rendőrségen dolgozik, az iratrészlegen, de havonta kétszer iskolába jár. Önszántából, senki sem kényszerítette, de gyerekkorában sokszor kellett kötelezően megnéznie a Moszkva nem hisz a könnyeknek című filmet és meglehet, hogy még teljesen nem fogadta magába a szervezete, és folyton előrébb akar jutni. Így magyarázta nekem apu (mondta, hogy a nagyapám szeretett minden olyan orosz nőt, amelyik képes volt gyereket nevelni, üzemet vezetni és emellett szintiszta jelesre tanulni). Anyu már a második iskoláját végzi munka mellett, és apu megkérdezte, van-e valamilyen titkos mechanizmus, ami hajítja, mert neki bizony nem lenne kedve tanulni. Az akarat, ez az én mechanizmusom, válaszolta anyu. Majd hozzám fordult: mit tudsz felmutatni mára? Hogyan halad az időjárás-megfigyelős projekted? Rendesen vezetted a feljegyzéseket? Persze, feleltem, holott már négy napot kihagytam. Az iskolában feladatunk kaptunk, hogy egy hónapon keresztül figyeljük a történéseket az égbolton szobánk ablakából. Tél van, minden pillanatban havazhat, és a havazásig az égbolt minden nap ugyanolyan lesz. Anyu megpusztilt, és egy sóhaj kíséretében a bütykeivel megkopogtatta a fejem, én üres kisszekrényeket töltögetek, tudod?, nevetett fel, és én nem tudom, mi volt ilyen vicces.

Ülj le közénk, remekül játszanak, int apu a lejátszó felé, miközben én Beckónak rakok kék és piros kockákat a habtapira, míg ő eszetlenül dobálja őket szanaszét. Elmennék koncertre, legszívesebben valamilyen hegedűkoncertre vagy dzsessztrióra, az bizony jól esne, őszintén megmondom, hogy ez engem hidegen hagy, lendített felettünk a kezével anyu, és apu levett a hangerőből, mert anyu nem szereti a hangos zenét. Apu igen, főként akkor, ha az izlandiakról van szó, közben fekszik és hümmög, transzba ejti az embert, mondja nekem, és a transzos zene nekem is egészen bejön. Nem tetszik az élethez való hozzáállásod, mondogatja neki anyu, és mindig azzal a megegyezéssel fejezik be, hogy nyáron kiruccannak Izlandra, de még sosem mentek el. Apu

munka után a nappaliban ül, mogorót potyogtat, és este tévézik, néha azt sem, elég neki a fal, és az ember nem tudja, mi játszódik le benne, de leginkább semmi, mondja anyu. Látod, apád olyan szép férfi volt, én meg egy átlagos, sziürke fruska, ezzel szemben most pont az ellenkezője az igaz, ugye. Becko folyton csak gyerekjátékokkal játszana, miközben engem már más dolgok is érdekelnének, a fejtörők vagy a playstation. Legutóbb egy papírkirakóból kellett neki kivágnom darabokat egy gyerekfolyóiratból, és addig dúlt-fült, míg ki nem vágtam és be nem ragasztottam mindet, olyasmis lett belőle, mint egy karácsonyfa. A legrosszabbul akkor érzem magam, amikor Beckval egyedül vagyunk otthon, ami többé-kevésbé csak szerdán szokott előfordulni, akkor anyu hosszú napos a hivatalban, és apunak be kell ugrania az ablaknál Vierka helyett. Havazik, és az emberek még többet esznek, mint általában, fel akarnak melegedni, mondta apu, amikor végre hazaért. Kicsomagolta a még meleg yufkát és kettévágta közepén, mert a fele Beckoé volt. Az a tróger Boris élni fog, nevet apu és én örülök. Délelőtt jártam nála a kórházban, mondja, már jó úton halad, a ladik megfordul. Milyen ladik? Kharón ladikja, mondta, és amíg ettem, felolvasott két oldalt egy vastag könyvből, úgyhogy megértettem, és talán egy kicsit előrébb is jutottam.

Apu felrakta a lábát az asztalra, bekapcsolta az izlandiakat, és azt mondta, hogy ha Becko nem kéri a saját részét, szívesen megeszi. Persze Becko csak megpiszkálta a yufkát, úgyhogy apu megette, és aztán együtt irtuk be az utóbbi hét égboltjának állását a projektembe. Tudod, hogy Izlandon a legkisebb a népsűrűség?, kérdezte apu, és azzal folytatta, hogy ott három ember jut egy négyzetkilométerre, ami olyan, mintha én, te és anyu teljesen egyedül élnénk egy jókora földterületen. Nem volt rám különösebb hatással, de apu fel volt dobva: Figyelj csak, este együtt visszük ki a szemetet, és a konténer mögött behugyozzuk a hóba a nevünk első betűjét, én az R-t és te az I-t, rendben? Rendben, de én akarom behugyozni a R-t, az I-t nagyon könnyű, mondtam neki, és apu hangosan felnevetett. De este nem vittük ki a szemetet. Anyu még később ért haza a munkából a későnél, és épp hogy levetette behavazott kabátját, apunak megcsörrent a telefonja, és aztán bejött a konyhába és bejelentette, hogy Boris meghalt. Rám nézett, szó nélkül felöltöztünk, és felvettük a cipőnket, és a sötétben B betűt hugyoztunk bele a hóba, én egyet, és ő is egyet. Egyre több lett a hó, a hópihéek szilárdak voltak, és aprók, és szörnyen sűrűn havazott, és reggel már nem voltak ott a betűink.

Néhány nap múlva a hó még mindig megmaradt. Apu bekapcsolta az izlandiakat, anyu szidta a húst, és eközben előbbre jutott, mert egyik kezével a pedagógia tankönyvet lapozta. Becko a sziürke magasnyakúban és a kék nadrágban lankadatlanul álldogált a szobámban, és játszani akart, a végtelenségig akart játszani, bosszantó volt, és ha nem az ő elképzelése szerint alakultak a dolgok, bottal verte az ablakpárkányt, kinyírtam volna. Hirtelen felberregett a bejárati ajtónál a csengő, szinte összerezett az a buggyant Beco. Szaladtam kinyitni. Egy nő állt ott egy fiúval, rám meresztette a szemét és én is rá, jesszusom, szörnyen hasonlít rá. Sziürke magasnyakú volt rajta, kék nadrág, sziürke dzseki, barna haja volt, a kezében baseballsapka, kicsit alacsonyabb volt, és a szemé alatt, pontosan az arca felső felében egy anyajegy, amin csak az volt az érdekes, hogy nekem is ugyanolyan volt. Megkért, hogy hívjam oda aput, azonnal, anyu jött, mert kissé eltart, amíg apu elszakad az izlandiaktól. A nő azt jött megmondani apunak, hogy a fiú apja rájött, hogy nem ő az apja, hanem valaki más, és az én apámra gondolt, sötétkék rövid kabátja volt, szőke haja és soha az életben nem láttuk. Dalibor!, szólította a fiút a nő, és tisztára megkönnyebbültem, hogy nem Becko a neve és hogy fiatalabb. Becko képzelt volt, ő meg valódi. És az én apám talán tényleg az ő apja, vagy mi. A nő sírva fakadt, kidobott minket, elkergetett minket, ismételtette nekünk az előszobában. Hogy össze ne szarja magát az a tróger, mondta az apám, és megkérte anyut, hogy tegyen fel vizet teának.

PÉNYES TÍMEA FORDÍTÁSA